

L'ART DELS SÈGLES VII, VIII I IX A OCCIDENT.

Curs 1986-87.

Prof. E. Carbonell Esteller.

10

- 1.- L'art del període de les invasions. Esquema històric i cronologia.
-La formació de l'art dels pobles germànics. L'art de les estepes euro-asiàtiques. Orient. L'estil animalista i linial. - La base clàssica i indígena de l'Europa romana. L'art. - Germanisme i classicisme.
- 2.- Italia. Ostrogots. Teodoric. Ravenna. - Presència del món bizantí.
- Ravenna. Roma. Milà. - L'art llombard.
- Gàlia. Francs. L'art merovingi. Poitiers. Escultura. Altres arts.
- La resta d'Europa.
- 3.- Hispania. L'art visigot. Problemàtica. - L'art hispanoromà d'època visigòtica. - L'arquitectura visigòtica. - L'escultura. Programes iconogràfics. - L'orfebreria. - La pintura.
- 4.- L'art islàmic. Introducció. - Components d'estil. Característiques.
- L'iconoclasme. - Elements i conceptes fonamentals de l'arquitectura i les arts plàstiques. - Orient i Occident. - Aportacions a l'art cristian de l'Alta Edat Mitja.
- 5.- Irlanda i Nortúmbria. - L'art celta. - L'art cristian a Irlanda. Els centres monacals. - Arquitectura. Escultura. Orfebreria. - Problemàtica de la miniatura. Els grans centres. La relació amb el continent.
- 6.- L'art escandinau. - L'art viking. Expansió.
- 7.- L'art carolingi. Introducció. - El concepte de renovatio. L'escola palatina. Alcúdia de York. - L'arquitectura. Les noves aportacions. La seva influència en la constitució del romànic. - La pintura i la miniatura. Escoles. - Altres arts. Marfils.
- 8.- L'art de l'Europa del segle VIII i IX. - Italia. - Hispania. - Gran Bretanya.

- ABERG, N.: *The Occident and the Orient in the art of the seventh century*: I. *The British Isles*, Stockholm, 1943.
 II. *The lombard Italy*, Stockholm, 1945.
 III. *The Merovingian Empire*, Stockholm, 1947.
- ABERG, N.: *Die Kunststile des siebenten Jahrhunderts*, V SETTIMANE SPOLETO, 1958.
- BIANCHI-BANDINELLI, R.: *Dall'ellenismo al medioevo*, Roma, 1978.
- CAGIANO DE AZEVEDO, M.: *L'eredità del antico nell'Alto Medioevo*, IX SETTIMANE SPOLETO, 1962.
- EGGERS, H.-J.; WILL, E.; JOFFROY, R.; HOLMQVIST, W.: *Les celtes et les germanins à l'époque païenne*, Paris, 1965.
- GHIRSHMAN, R.: *Partos y sasánidas*, Madrid, 1962.
- GRABAR, A.; NORDBYFAHN, K.: *Le Haut Moyen Âge. De la fin de l'époque romaine au XIIe siècle*, Ginebra, 1957.
- GRABAR, A.: *Le tiers monde de l'Antiquité à l'école de l'art classique et son rôle dans la formation de l'art du Moyen Âge*, REVUE DE L'ART, 18, 1972.
- HASELOFF, G.: *I principi mediterranei dell'arte barbarica*, IX SETTIMANE SPOLETO, 1962.
- HOLMQVIST, W.: *Europa barbarica*, Enc. Univ. dell'Arte, V, Venezia-Roma, 1961.
- HUBERT, J.: *L'art préroman*, Paris, 1938.
- HUBERT, J.: *Les relations artistiques entre les diverses parties de l'ancien empire romain pendant le Haut Moyen Âge*, XI SETTIMANE SPOLETO, 1964.
- HUBERT, J.; PORCHER, J.; VOLBACH, W.: *La Europa de las invasiones*, Madrid, 1968.
- JETTMAR, K.: *Estepas euroasiáticas*, a "El arte de los pueblos", Barcelona, 1965.
- LOT, F.: *La fin du monde antique et le début du Moyen Âge*, Paris, 1927 (noves edicions).
- PIJOAN, J.: *Arte bárbaro y pre-románico, desde el siglo IV hasta el año 1000*, SUMMA ARTIS, VIII, Madrid, 1942.
- RIEGL, A.: *Spätromische Kunstdustrie*, Viena, 1927 (ed. ital., Torf, 1968).
- SCHLOSSER, J.: *El arte de la Edad Media*, Barcelona, 1981 (1^a ed. alemany, 1923).
- SESTAN, E.: *Tardo antico e Alto Medievale: difficoltà di una periodizzazione*, IX SETTIMANE SPOLETO, 1962.
- CURTIUS, E.: *Literatura europea y Edad Media latina*, Méxic, 1955.
- AUERBACH, E.: *Lenguaje literario y público en la Alta Latinidad y en la Edad Media*, Barcelona, 1969.
- FRANCESCHINI, E.: *La Bibbia e i Patri nell'Alto Medioevo*, IX SETTIMANE SPOLETO, 1962.

- HENRY, P.: L'art Irlandais, 3 vol., Zodiaque, La Pierre-qui-vire, 1964.
- BECKWITH, J.: El primer arte medieval, Méxic, 1965.
- BOUSSARD, J.: La civilización carolingia, Madrid, 1968.
- BRAUNFELDS, W.: Die Welt der Karolinger und ihre Kunst, Munich, 1968.
- CAGIANO DE AZEVEDO, M.: Principi committenti in epoca longobarda e carolingia, Settimane XXII, Spoleto, 1975.
- CONANT, J.K.: Carolingian and romanesque architecture (800-1200), Londres, 1966.
- DODWELL, C.R.: Painting in Europe (800-1200), Londres, 1971.
- GERKE, F.: Karolingische und Ottonische Kunst, Wiesbaden, 1957 (hi ha ed. francesa).
- GRABAR, A.; NORDENFAIK, C.: Le Haut Moyen Age, Ginebra, 1957.
- HEITZ, C.: Nouvelles interprétations de l'art carolingien, REVUE DE L'ART, 1968.
- HINKS, B.: Carolingian Art, Londres (2^a ed.), 1962.
- HUBERT, J.; PORCHER, J.; VOLBACH, W.: El Imperio carolingio, Madrid, 1968.
- KRAUTHEIMER, R.: The carolingian revival of early Christian architecture, ART BULLETIN, XXIV, 1942.
- KUBACH, E.; ELBERN, H.: L'art de l'Empire au début du Moyen Age, Paris, 1968.
- PANOFSKY, E.: Renacimiento y Renacimientos en el arte occidental, Madrid, 1975.
- ROMANINI, A.M.: Tradizione e "mutazioni" nella cultura figurativa precarolingia, Settimane XXII, Spoleto, 1975.
- VERZONE, P.: From Theodoric to Charlemagne, Londres, 1968 (hi ha ed. francesa).
- VOLBACH, W.F.: Les ivoires sculptés de l'époque carolingienne au XII siècle, CAHIERS CIVIL MEDIEVAL, 1958.
- WEISBACH, W.: Reforma religiosa y arte medieval, Madrid, 1946.
- FRANCOVICH, G.: Problemi della pittura e della scultura preromanica, SETTIMANA SPOLETO, 1958.
- CECCHELLI, C.: Modi orientali e occidentali nell'arte del s. VII in Italia, V SETTIMANA SPOLETO, 1958.
- SALMI, M.: S. Salvatore di Spoleto, il tardo antico e l'Alto Medioevo, IX SETTIMANA SPOLETO, 1962.
- MONTAINE, J.: L'art preroman hispanique, La Pierre-qui-vire, 1973 (ed. castellana, Madrid, 1978).
- PUERTAS TRICAS, R.: Iglesias hispánicas, s. IV al VIII, Madrid, 1975.
- SCHLUNK, H.: Arte visigodo, en ARS HISPANIAE, II, Madrid, 1947.
- TARZA LUACES, J.: Arte y arquitectura en España, 500-1250, Madrid, 1979.
- SCHLUNK, H.: Estudios iconográficos en la iglesia de San Pedro de la Nave, ARCH.ESP.ARTE, 1970.
- MIG I CADAFALCH, J.: L'art wisigothique et ses survivances, Paris, 1961.
- PALOL SALELLAS, P.: Arte hispánico de la época visigoda, Barcelona, 1968.
- SCHLUNK, H.: Observaciones en torno al problema de la miniatura visigoda, ARCH.ESP.ARTE, 71, 1954.
- SCHLUNK, H.: Relaciones entre la península Ibérica y Bizancio durante la época visigoda, A.E.ARQUEOL., 60, 1945.
- GRABAR, A.: Une fresque visigothique et l'iconographie du silence, CAH.ARCHEOL., 1, 1946.

- BARRAL, X.: La representación del palacio en la pintura mural asturiana de la Alta Edad Media, *Actas XXII Con. Int. H. Arte, Granada, 1973* (1973).
- BERENGUER, M.: Puntualizaciones sobre los edificios ramirenses del Naranco, *AN. Est. Medievales*, 8, 1972-73.
- BONET, A.: Arte pre-románico asturiano, *Barcelona, 1967*.
- DYGGVE, E.: Le type architectural de la Camara Santa d'Oviedo et l'architecture asturienne, *CAH. Archéologiques*, VI, 1952.
- FONTAINE, J.: L'art préroman hispanique, *La Pierre qui Vire*, 1973 (hi ha ed. c).
- HUBERT, J.: Le décor du palais de Naranco et l'art de l'Europe barbare, *SIMPOSIUM sobre cultura asturiana. II^a Edad Media*, Oviedo, 1967.
- PITA ANDRADE, J.M.: Arte asturiano, *Madrid, 1963*.
- PUIG I CADAFALCH, J.: L'art visigothique et ses survivances, *Paris, 1961*.
- SCHLUNK, H.: Arte asturiano, *ARS HISPANIAE II*, Madrid, 1947.
- SCHLUNK, H.; BERENGUER, M.: La pintura mural asturiana de los siglos IX y X, *Madrid, 1957*.
- AILAT DE LASARTE, J.: Las iglesias de Terrassa, *Barcelona, 1978*.
- BALAGUER I ALTET, X.: Peinture murale romaine et médiévale en Catalogne avant l'an mille, *CAHERS CUXA*, V, 1974.
- SANCHEZ ALBORNOZ, C.: El Asturorum Regnum en los días de Beato de Liébara, *SIMPOSIO DE LOS BEATOS*, 1976, vol. I, Madrid, 1976.
- SCHLUNK, H.: El arte asturiano en torno al 800, *SIMPOSIO DE LOS BEATOS*, 1976, vol. II, Madrid, 1980.
- SYMPOSIUM sobre cultura asturiana de la Alta Edad Media, *XII centenario Fundación de Oviedo, 1961 (1967)*.
- BARRAL, X.: L'art pré-romànic a Catalunya, secles IX-X, *Barcelona, 1981*.
- GRABAR, A.: La Edad de Oro de Justiniano, *Madrid, 1966*.
- BECKWITH, J.: Early Christian and Byzantine Art, *Londres, 1970*.
- KRAUTHAMMER, R.: Early Christian and Byzantine Architecture, *Londres, 1965*.
- MARÇAIS, G.: L'art musulman, *Paris, 1962, (Madrid, 1983)*.
- OTTO DORN, K.: El Islam, *Barcelona, 1965*.
- GRABAR, O.: La formación del arte islámico, *Madrid, 1979 (1ª Londres, 1966)*.
- TERRASSE, H.: La formation de l'art musulman d'Espagne, *CAH. CTV. MÉDIÉV.*, 1969.
- FEPPANDIS, M.: Marfiles árabes de Occidente, *Madrid, 1935*.

Aquesta bibliografia de caràcter general serà complertada durant el curs, i d'acord amb treballs específics i monogràfics, amb bibliografia adequada com: CAMPO CAZORLA, E.: Módulo, proporciones y composición en la arquitectura califal cordobesa, *Madrid, 1957*. HEITZ, C.: Vitruve et l'architecture du Haut Moyen Âge, *XXII SETTIMANE SPOLETO*, 1975. DUVAL, N.: La représentation du Palais dans l'art du Bas-Empire et du Haut Moyen Âge d'après le psautier d'Utrecht, *CAH. ARCHEOL.*, XV, *Paris, 1965*.